

הרב נשיל

מוביל לאור

עילוי המחשבים
שהיה מחלוצי
סצנת ההייטק
ומראשוני עובדי
מובילאיי, שבחר
להפוך לרב אחרי
אקזיט המיליארדים

הצפצוף שיעור את העולם
להקשיב ליהדות. הרב מאיז נבון

ציפ שמציל חיים.
מכשיר המובילאיי
מותקן ברכב

להביא את דבר
היהדות למשרדי
אינטל. הרב נבון
בשיעורו הקבוע
בחדר האוכל של
'מובילאיי'

המצלמה שמשנה
את העתיד.
הדמיית פעילות
המצלמה של
מובילאיי

**כשהרב מואיז
נבון בחר להתחיל
לעבוד במובילאיי,
היו בה ארבעה
מתכנתים ומנכ"ל
שלא ידעו בדיוק
מה הם עושים
| עשורים אחר
כך, אחרי אקזיט
המיליארדים,
וכשעל שמו
רשומים פיתוחים
מצילי חיים, הוא
בחר להפוך לשגריר
היהדות בעולם
ההייטק הבינלאומי
ולרב במשרה
כמעט מלאה**

ישראל א' גרוביים

צילום: אלחנן קוטלר ובאדיבות המרואייין

ל

רגע אחד מתכופ הרב מואיז נבון, לוקח את הילקוט שמאחוריו, פותח שני ריצ'רצ'ים ומוציא קופסת פלסטיק שקופה וקטנה. מתוכה הוא שולף משהו שנראה כמו מדבקה לבנה. הדבר הזה – ציפ אלקטרוני או איך שלא קוראים לזה בהייטקית – שינה את חייו. בעצם הוא כנראה גם שינה את חייכם, גם אם אתם לא יודעים מזה. ייתכן שהאיש הזה והמדבקה הזו הצילו את חייכם יותר מפעם.

טוב, הציפ הזה הוא בעצם הסיפור של חברת 'מובילאיי' – זו שאתם מכירים בעיקר בזכות המכשיר שמתריע לפני כל סטייה של רכב – מקור הגאווה של כל תעשיית הסטרט-אפ הישראלית. אין כתב עת פיננסי בעולם שלא סיפר על זה, אבל עבור נבון, זה גם כרטיס השחרור של נשמתו. זה מה שאפשר לו להתחיל ללמוד תורה.

התואר הלא רשמי שלו הוא "הרב של מובילאיי". וזו לא סתם כותרת, אלא שילוב נדיה 'הרב המתכת'. הוא גם אחד המתכנתים הבכירים שעשו את הפלא, וגם רב שקיבל סמיכה מהדיינים הכי נחשבים בארץ. היום, אחרי שמובילאיי עשתה את האקזיט הכי גדול בתולדות התעשייה הישראלית – כשנמכרה ל'אינטל' בסכום של 15.3 מיליארד דולר – הוא מעדיף את תפקיד 'הרב'.

מדי פעם עוד מצלצל הטלפון. מישהו בתעשיית ההייטק מבקש להתייעץ עם המתכנת האגדי, מציעים משרה חדשה, אבל הוא לא מסוגל לעזוב את הספרים ואת שיעורי התורה שהוא מוסר. המזכרת היחידה היא ההרצאות שהוא מוסר לבכירי תעשייה מכל העולם.

דווקא בו, יהודי בכיפה שחורה וציציות תכלת מבצבצות, בוחרת חברת 'אינטל' הישראלית שיספר את סיפורה המיוחד של מובילאיי. הוא רואה בכך שליחות. מבחינתו, לא מספיקה העובדה ש-45 מיליון רכבים בעולם מכילים את הפיתוח שלו שמצפצף להם בכל סטייה מהנתיב. הוא רוצה לצפצף גם לאלה שסוטים מהנתיב הרוחני.

יהדות במעבדה של נאס"א

בניגוד לחזות החייכנית-ביישנית שלו, כשהרב מואיז נבון מתיישב מולי ומתחיל לספר את סיפורו, הוא מתגלה כסטורי-טלר נפלא. למרות המבטא הכל כך אמריקאי

שלו, הוא נולד בטורקיה. "הוריי גרו אמנם בלוס אנג'לס, אבל לקראת לידתי, אימי חזרה לבית הוריה באיסטנבול. שם נולדתי ושם עשיתי את החדושיים הראשונים בחיי".

חשוב לו להזכיר את הוריו, משפחת נבון. "זה שם שמגיע עד למגורשי ספרד", הוא אומר. ולא, לא ידוע לו על קשר משפחתי אל הנשיא המיתולוגי יצחק נבון, שגם הוא הגיע מטורקיה. מה שכן ידוע לו זה ש"סבא וסבתא דיברו ביניהם לאדינו". האידיש של יהודי הבלקן.

לפני כמה שנים, במסגרת לימודיו, הוא נדרש ללמוד שפה נוספת. "בחרתי ללמוד לאדינו. זה היה לי קל, כי הכרתי את השפה. התחלתי לקרוא את הספר 'אל-גייד אל

"רוב החברים מיהרו לנצל את ההזדמנות. למרות שהם הרוויחו מיליונים, זה רק נתן להם חשק להמשיך עוד יותר. ככה לימדו אותנו חז"ל, יש לו מנה רוצה מאתיים"

"כבר הגעתי לדלת, ואז פתאום תפסתי את עצמי. הבנתי שאני מאבד את הצ'אנס שלי להגיע לעבוד בישראל. החלטתי לנסות למרות הכל"

פרטיקנטה, המדריך לפרקטיקה הלכתית בלאדינו. מין 'קיצור שולחן ערוך' ליהודי טורקיה". (אגב, חשוב לו להזכיר שגם הספר המפורסם 'מעם לועז' על התנ"ך, נכתב במקור על ידי המחבר הגאון רבי יעקב כולי, בשפת הלאדינו.)

אם מתעלמים מהייחוס הטורקי והספרדי שלו, מואיז גדל וחי את שנותיו הראשונות כילד אמריקאי לכל דבר. בית משכיל עם ניחוח קוסמופוליטי. אבא סוכן נסיעות שדובר כמה שפות, ואמא שוחרת מדע. "היה לי אח שרצה להיות נגר, אמא הודיעה לו: אתה יכול להיות נגר, אבל רק אחרי שסיימת את הלימודים הפורמליים".

זה הצליח, כיום, הוא רופא בכיר. כמו רוב המהגרים, את היהדות השורשית הותירה משפחת נבון בעולם הישן, בטורקיה. בלוס אנג'לס לא היה זמן לדת. "היינו מה שמוגדר היום 'מסורתיים'. כל ליל שבת אבא היה קורא 'אשת חיל' באנגלית, עושה קידוש בעברית, מברך ברכת הבנים וזהו, כל אחד הולך לדרכו".

רגעים של יהדות. הרב נבון נואם בהרמת כוסית של 'מוביליי'.

הוא נעמד מולו ונתן נאום תמציתי מהלב. הוא סיפר על כל הפיתוחים שהוא עשה בחיים. על מה שהוא הספיק בקריירה הקצרה שלו. זה עבד. אחרי שבועיים הוא קיבל טלפון - רביב על הקו עם הצעת עבודה ב-IBM. "באתי הביתה, אמרתי לאשתי: יש לי חדשות רעות וטובות. החדשות הטובות - קיבלנו את המשרה. ויש גם חדשות רעות - מציעים לנו חצי מהמשכורת כאן".

הבועה, האשליה ונס ההצלה

את ארץ ישראל, קנתה משפחת נבון בייסורים. "היום קשה להבין את זה, אבל אז ישראל פיגרה אחרי ארצות הברית בכל תחום. קח למשל אדם כמוני: מגיל 16 היה לי רכב צמוד. בכלל, בלוס אנג'לס אם אין לך רכב, אתה לא קיים. וכאן, אני קם בבוקר הראשון ומנסה לתפוס טרמפ לעבודה". לישראל יש גם צד משעשע. "כפר קטן. הראשון שעוצר לי לטרמפ, זה יוסף רביב שגייס אותי..."

המשכורת הייתה קטנה, אבל מה שהיה לו הרבה יותר קשה היו התנאים היהודיים. "חיפה של שנת ה-1992 לא הייתה מסבירת פנים ליהודי דתי. בעבודה לא היה לי מקום לאכול כשר. בקושי היו תשתיות חינוך לדתיים. ובעיקר רמת החיים - הרגשתי שחזרתי חמישים שנה אחורה. אפילו להתקשר למשפחה לא יכולתי. כל שיחה עלתה הון. הייתי מתקשר בערב שבת, מאחל שבת שלום ומנתק.

"אנשים היו שואלים - איך אתם מסתגלים, אני הייתי משיב להם שבעצם אני מקיים את משמעות החיים. אני שמח להיות חלק מנבואה של 2000 שנה. לא צריך להיות בשביל זה מאמץ גדול. מספיק להסתכל מהחלון, אפשר לראות נבואות מתקיימות. לא צריך אמונה, אלא עיניים וראש".

בחיפה הוא עבד קצת יותר משנה. יותר הוא לא שרד. "כבר חשבתי לחזור ללוס אנג'לס". אבל אז הגיע חבר ירושלמי שסיפר לו על סטרט-אפ חדש. משהו שיהפוך

משפחה, תוך שהוא ממשיך לשקוד על תכנון סימולטור עבור מערכת ההגנה המפורסמת של צבא ארה"ב, הידועה בשם 'מלחמת הכוכבים'. "זה למעשה דבר די דומה ל'כיפת ברזל' שפיתחו בישראל אחרי שנים. בהבדל קטן, אנחנו היינו צריכים להתגונן מטילים רוסיים. זו מערכת שיש לה זמן רב להתארגן. לעומת זאת, כיפת ברזל יודעת להיערך בתוך שניות".

הסטייה מהנתיב האמריקאי הגיעה בשלב הזה. "הסתדרנו מצוין בלוס אנג'לס", הוא מספר, "אבל הייתה לנו משיכה לארץ ישראל, כאן הבית של היהודים".

באותם ימים מיהוה סיפר למואזי ססניף המחקר הישראלי של חברת המחשבים IBM מחפש עובדים חדשים. ללוס אנג'לס נשלח אז אחד ממייסדי סצנת הסטרט-אפ בישראל, יוסף רביב ז"ל. "הוא אחד מחוזי 'הסטרט-אפ ניישן' הישראלי. בשנות ה-70 הוא הביא את IBM לטכניון בחיפה - ובעקבותיו הגיעו כל החברות הגדולות: גוגל, אינטל ואפל".

רביב הגיע ללוס אנג'לס למסע גיוס של משקיעים ועובדים בכירים. הוא פגש את מואזי נבון ונכנס איתו בדברים. "אלא שהוא הסביר לי שלו עצמו אין מספיק ידע כדי לבחון את כישוריי, לשם כך אצטרך להיפגש עם 'אהרן-אהרן' - מי שהיה המנכ"ל הראשון של 'אפל' בישראל וכיום מנכ"ל רשות החדשנות".

בהייטק יש כללים אחרים. מי שמשפיע על סדר היום הוא הלו"ז הצפוף. כך יצא שראיון העבודה של מואזי נבון עם אהרן-אהרן, נערך בשדה התעופה של סן-פרנסיסקו. "טסתי במיוחד ופגשתי אותו בטרקלין הנוסעים. זה אמנם מקום מאוד מפואר, עם מוזיקה ואווירה טובה, אבל המקום האחרון שבו הייתי ממליץ למישהו לקיים ראיון עבודה".

אהרן אהרן התגלה כמעביד קשוח במיוחד. "הוא התחיל לשאול אותי שאלות של מבחן מסכם מסוף הקורס. האמת שבדיעבד אני יודע שלא הייתי מוכן. הרעש והסחרור שסביבי לא עזרו לי. זה היה מבחן מאד קשה, ומואזי נבון היה אחראי לקשור את הציציות של בית הכנסת. משמים שילמו לו, זו הייתה המצווה הראשונה שהתחלתי לקיים. הייתי נוסע בשבת, אבל לבוש ציצית..." (זו גם אחת המצוות שהוא מחדר בה עד היום. הוא אחד מחברי אגודת 'תת' תכלת' שמטרתה להפיץ את מצוות התכלת בזמננו).

תהליך ההתחזקות צעד במקביל עם ההתפתחות המקצועית. הוא הקים

הראשון שלי ב-JPL, עשיתי סיור מקיף בכל האזור. מי שלקח אותי היה ידידי שבעצם בהמלצתו באתי לתחום, ריי אשכנזי. סיירנו בכל המתחם. כשהגיע זמן ארוחת צהריים ירדנו לקפיטריה. הסברתי למלצר שאני רוצה להזמין 'צ'יבורגר' (-תערובת של בשר בחלב), ואז אני רואה שריי עושה פרצוף מבוהל. לא הבנתי מה הוא רוצה. לא היה לי שמץ של מושג על האיסור, גם לא ידעתי שריי התקרב ליהדות דרך חב"ד. "הודעתי לריי שאני מומחה להנדסת מחשבים ולא לפענוח פרופסים. אם הוא רוצה לומר לי משהו, שידבר ברור כי אני לא מבין חצאי רמזים". אותה ארוחת צהריים התארכה לשלוש שעות. "זה היה סוריאליסטי. שני הייטקיסטים באחת המעבדות הנחשבות של לוס אנג'לס מדברים יהדות".

זו הייתה רק הארוחה הראשונה. תוך

"אתם אמנם באים לכאן כדי לראות את ההייטק הישראלי. אבל לעם ישראל יש תורה מרתקת, יש לו מסר הרבה יותר גדול, כדאי לכם להקשיב לזה"

"עכשיו, הוא הכריז, אין ברירה. כל אחד מאיתנו חייב להביא רעיון איך אפשר למכור את המוצר. לא יוצאים מפה עד שאין פתרון"

תקופה קצרה הם צברו יחד עשרות ארוחות ארוכות, שבסופן - אחרי אימוץ מצווה ועוד מצווה - יהפוך מואזי ליהודי שומר תורה ומצוות המקפיד על קלה כבחמורה. "הלאו הראשון שאותו התחלתי לשמוח, היה 'בשר בחלב'. לא הזמנתי צ'יבורגר. וה'עשה' הראשון - הוא מצוות ציצית. רק כמה שנים אחרי זה שמעתי, שסבי מטרוריה (על שמו אני נקרא, מואזי נבון) היה אחראי לקשור את הציציות של בית הכנסת. משמים שילמו לו, זו הייתה המצווה הראשונה שהתחלתי לקיים. הייתי נוסע בשבת, אבל לבוש ציצית..." (זו גם אחת המצוות שהוא מחדר בה עד היום. הוא אחד מחברי אגודת 'תת' תכלת' שמטרתה להפיץ את מצוות התכלת בזמננו).

תהליך ההתחזקות צעד במקביל עם ההתפתחות המקצועית. הוא הקים

את חגיגת הבר מצווה הוא לא שוכח. "קראתי את ההפטרה, אבל לא הבנתי אף מילה. זה היה נראה לי יותר כמו מסיבת סיום ללימודי היהדות שעד אז נכפו עלי". ובכל זאת, אם להשתמש בשפת המובילאיי, בגיל 7 השמיעה המערכת של מואזי את הצפוף הראשון: "איכשהו, בגיל הזה גיליתי את העובדה הטריטוריאלי של מושם משהו. מה איש לא טרח לספר לי: כולנו מתים בסוף. המידע הזה זעזע אותי. בשביל מה בעצם כל הסיפור הזה, כל המשחקים וכל העסקים, אם בסוף חופרים בור וזורקים אותנו לתוכו. התחלתי לחשוב על משמעות החיים. מה מחפשים כאן לפני המוות והחידלון".

התשובות הטובות יגיעו בהמשך. בינתיים, הייתה הדחקה. מואזי, כמו ילד אמריקאי טוב שנמשך למתמטיקה ומדעים, החל לחשוב על הקריירה. "כל פעם שעלה לי רעיון, אמא הייתה מזמינה אלינו חבר של המשפחה שמתעסק באותו תחום, כדי שאשמע ממנו. ערב אחד הגיע רופא לארוחת ערב, אבל הוא אמר שלא כדאי לי להיות רופא. גם האדריכל שהגיע, אמר שלא כדאי ללמוד אדריכלות".

מי שהביא אותו לתחום המחשבים - היה מכר מטרוריה. קראו לו ריימון אשכנזי. "ההורים שלנו התגוררו באותה שכונה באיסטנבול. הוא עבד במעבדה היוקרתית של נאס"א (JPL) - והוא היה זה ששכנע אותי שכדאי לי להיות מהנדס".

הוא נרשם ללימודי הנדסה אלקטרונית ב-UCLA שהיו משולבים עם לימוד מדעי המחשב. "עוד לא היה אז מושג כזה של תואר נפרד להנדסת מחשבים. אלה היו ימים אחרים", הוא מתרפק בערגה. "הצעירים שמקלידים היום בלפטופים קטנים, לא יכולים להבין את המחשבים איתם התעסקנו בתחילת הדרך. מדובר במפלצות בגודל חדה. אני זוכר את השיעור הראשון שבו ניסיתי להריץ תוכנה. הגעתי עם ערמה של כרטיסים שמכניסים אחד אחד, לפי הסדר. אם היה באג באחד מהם - היית חייב להתחיל מהתחלה".

ההצלחה הגיעה מיד. תוך כדי הלימודים, הוא התחיל לעבוד ב-JPL, אחד המקומות הכי נחשבים בתעשיית פיתוחי החלל של ארה"ב. "זו תת חברה של נאס"א. מפתחים שם לוויינים ורקטות, כמו גם רכיבים חשובים לרפואה המודרנית". הוא התנסה שם בייצור מעבד מיוחד שנועד לאתר תאים סרטניים. זה היה סטאז' מצוין. הצפוף השני אירע בחדר האוכל. "ביום

החלום מתגשם. הרב נבו לצד המנכ"ל ד"ר זיו אבידן בהנמקה בבורסה NYSE ב-2014

את מכשיר הפקס למהיר יותר. האמת שמבחינה טכנית לא היו לי הרבה אשליות, אבל המילה ירושלים קסמה לי. עברתי לשכונת הר-נוף, שם כבר היו יהודים דתיים וזה מאוד הקל עלי". הסטרט-אפ גווע אחרי כמה חודשים.

ואז הוא הגיע להרצליה פיתוח. שם הוא תכנן ופיתח מוצרי הייטק: "אם טסת פעם במטוס ונתקלת במסך אישי, זה גם פיתוח שלי...". הוא אומר. אז זה היה רק לחברות יוקרה ורק לנוסעי המחלקה הראשונה. אבל זה היה הבסיס.

אי שם בתחילת המילניום, התעורר עולם ההייטק למציאות חדשה. שחקן חדש ואימתני נכנס לזירה. האינטרנט. בעגה ההייטקיסטית, זה מכונה ה'דוט קום בום'. "החברות, המשקיעים וכל העוסקים בתחום התקשו להבין את המציאות האינטרנטית. המחירים נסקו לגבהים. זה התפתח לבעיה אדירה שהיה ברור שהיא עומדת להתרסק". אחרי הגאות, הגיע שפל חסר תקדים. 'וול סטריט' מחקה חברות שלמות. אלו שהצליחו לשרוד עשו קיצוצים ופיטורין. הכל נסגר וקרט. צעצועי הסטרט-אפ התפוגגו. "דגע השפל של הקריירה שלי. אני מוצא את עצמי ברחוב יחד עם כל חבריי המהנדסים והמתכנתים. אין אפילו משהו באופק.

"ואז אני מפעיל את התובנה של רבי עקיבא. אני עומד מול המציאות הרעה וצועק 'גם זו לטובה'. לא יודע ולא רואה שום סיכוי, רק המציאות מכה בי. יש לי אישה וחמישה ילדים, יש לי גם משכנתא על הבית. ואין לי עבודה. לא נראה בכלל שיש איזה סיכוי למצוא עבודה. זאת תחושה נוראית, אבל אני מכריז גם זו לטובה".

רק כדי להרגיש קיים, הוא התחיל לשלוח קורות חיים לכל עבר, לכל חברה שרק הסכימה לשמוע. פה ושם הגיעו הצעות, אבל הוא לא הסכים להיכנס שוב לבעות חברות האינטרנט. הוא רצה רק סטרט-אפ של טכנולוגיה 'אמיתית'. ואז זה הגיע.

חבר משותף סיפר לו על קבוצת יזמים שמנסה להתניע סטרט-אפ חדשני. "מה הם עושים?" הוא שאל.

"משהו בתחום הרכב".
"זה היה נראה לי מצוין, אנשים צריכים מכוניות ואני צריך כסף".

כך הוא הגיע למבנה מגורים ממש לא גדול ברחוב הדקלים שבשכונת רמות הירושלמית. הכי רחוק מסצנת ההייטק, חללי העבודה והאופן-ספייס עם מכוונת הקפה. "זה היה בית משפחתי, אנחנו הפכנו אותו לחדר עבודה. היינו 15 איש, כמה התיישבו בסלון, כמה בחדרים ואפילו במטבח. אנחנו - ארבעת המתכנתים - נשלחנו לעבוד בעליית הגג". כך התחיל סיפור ההצלחה הכי גדול של ההייטק המקומי.

מי שניהלו את כל העניין הזה היו שני

אנשים. "היום הם השמות הכי מפורסמים בענף". הראשון הוא מנכ"ל מובילאי, פרופ' אמנון שעשוע. "הוא היה פרופסור שהתמחה ופרסם מאמרים רבים בתחום ה'ראייה ממוחשבת' (Computer Vision). היצירה הראשונית שלו הייתה בעצם מצלמה שמחקה את תנועת העין האנושית - בהבדל אחד מרכזי: אם עד אז התפיסה השלטת הייתה שכדי לחקות את הראייה האנושית, יש צורך בשתי מצלמות כמו שתי העיניים, הוא הוכיח שגם מצלמה אחת יכולה לעשות את העבודה. זו כל התורה על רגל אחת".

פרופסור נכבד למדעי המחשב, הוא לא תמיד איש עסקים. זו הסיבה שאמנון שעשוע צירף את איש העסקים זיו אבידן, שהפך למנכ"ל החברה. אבל הדרך להצלחה עוד הייתה ארוכה-ארוכה. לא ייאמן עד כמה ארוכה. "היינו מגיעים כל יום לוילה, מתיישבים ומנסים לתכנת את המצלמות שיגיבו כמו עין אנושית.

"זה לא פשוט. אמנון הוכיח רעיון, אבל בשלב ההוא זה עבד מאוד לאט. המצלמה צילמה ארבעה פריימים (-תמונות) בשנייה. אבל זה לא מספיק. אפשר לדרוס עשרה אנשים עד שהמערכת תגיב. אנחנו גויסנו לעשות את זה מהר. לאלף את המצלמה להיות הרבה יותר מהירה, ממש כמו עין אנושית - שלושים פריימים בשנייה". והעיקר, להפוך את זה למוצר שלא יעלה עשרות אלפי דולרים.

מה שהכי מפתיע, שבשלב ראשון אף אחד לא תכנן לעשות מערכת התראה! העבודה של מובילאי הייתה להקל על הנהגים. "רצינו להתקין ברכב מכשירי התאמה, שהרכב ידע לזהות האם הוא מגיע לפקק ואז הוא חייב להנמיך מהירות, או שהוא יכול להמשיך לדהור. זה היה השלב הראשון".

יש הרבה לקחים אישיים שמואז נוהג להוכיח מהסיפור שלו, הראשון והעיקרי "שאני חושב שנוגע לכל בן ישיבה שרוצה להצליח בלימוד - ובכלל לכל אדם שרוצה להצליח - זאת ההבנה, שהצלחה גדולה מגיעה רק אחרי השקעה אדירה עם סייעתא דשמיא".

הוא מצטט את הנשיא השלישי של

ארה"ב, תומס ג'פרסון, שאמר: 'אני מאמין במזל, ואני מאמין שמי שעובד יותר קשה, מקבל יותר מזל' - "יש שקוראים לזה מזל, אני קורא לזה סייעתא דשמיא".

במקרה שלו המזל התאחר מאוד. "יותר משלוש שנים חלפו. עבדנו כל יום, אבל הכסף לא הגיע. עוד לא הצלחנו לספק את הסחורה. ובינתיים יש לי בית עם ילדים. המצב התחיל להיות קשה. לבוסים שלי לא היו הרבה בשורות. גם להם היה קשה מאוד. כל מה שהם אמרו זה 'תחזיק נשימה ארוכה, תכף יבוא הכסף'. ככה חלפו שנה שנתיים. הפכתי לאדם עני. הוצאתי את הילדים מכל החוגים, הפסקתי לארוח אנשים בשבת. בשלב מסוים הסתפקתי בעצמי בפסטה

"אנשים היו שואלים - איך אתם מסתגלים. אני הייתי משיב להם שבעצם אני מקיים את משמעות החיים. אני שמח להיות חלק מנבואה של 2000 שנה"

"הסיפור שלי מלמד לקח חשוב ועיקרי שנוגע לכל בן ישיבה שרוצה להצליח בלימוד, ובכלל לכל אדם שרוצה להצליח - הצלחה גדולה מגיעה רק אחרי השקעה אדירה"

וטונה חוץ מסעודות השבת. מצב הכי קשה שיש, אבל לרגע לא הפסקנו להאמין במה שאנחנו עושים, להשקיע ולהתקדם". והנה הלקח השני - לפעמים הרעיונות הכי טובים באים דווקא ברגע המשבר "באחד הימים המנכ"ל זימן את כולנו לישיבה משותפת. כשכולנו מסביב לשולחן, הוא סיפר לנו את המידע שכבר הכרנו: 'אין לנו כסף! היינו בטוחים שבשלב הזה כבר נמכור את המוצר, אבל אין קונים.

"עכשיו, הוא הכריז, 'אין ברירה. כל אחד מאיתנו חייב להביא רעיון איך אפשר למכור את המוצר. לא יוצאים מפה עד שאין פתרון'. כמו שקורה בכל סיעור מוחות טוב,

הרבה רעיונות גרועים עלו ועוד רעיונות יותר גרועים. בסוף מישהו הגיע למסקנה שבעצם, בלי ששמנו לב - אנחנו יכולים לקחת את המוצר שכבר קיים ולהפוך אותו למערכת התראות.

"ככה, מתוך המשבר הבנו שחייבים לשנות כיוון. כך נולדה מערכת ההתראות של מובילאי. המערכת שמותקנת כיום במאות מיליוני רכבים ברחבי העולם".

בתחילת הדרך, רוב הנהגים חשבו שזה רעיון רע להכניס לתוך האוטו מישהו שינדנד ויצפצף כל הנסיעה. "מי שקנו אותנו אז היו בעיקר בעלי חברות של משאיות, מנהלי חברות אוטובוסים, וכל מי שצריך לשמור על צי של רכבים. זה עדיין היה יקר".

שינוי התפיסה הדרמטי קרה אחרי שנתיים. "כמו בכל שנה, היה לנו טקס של הרמת כוסית. מי שמכיר יודע כמה זה טקס שבלוני וקלישאתי. המנכ"ל עולה, מאחל לכולם עוד שנה פורייה ומשגשגת ומודה לכל אחד ואחת וכו'. אבל באותה השקפה ראינו שפני המנכ"ל רציניות. הוא סיפר לנו על מחקר מדהים שנעשה על ידי כמה חברות ביטוח, שחקרו את דפוסי הנהיגה של אנשים. הנתון שהתגלה היה מדהים.

"חברים, הכריז המנכ"ל ברצינות עמוקה, 'בלי ששמנו לב הפכנו למצילי חיים'. 'בעצם', מסביר מואז, 'המחקרים של חברות הביטוח טענו שכשיש התראה ברכב, נמנעות תאונות. הפעם זה היה מוכח באופן מובהק. עד אז היה נראה לנו שאנחנו עוסקים בסתם גאדג'ט (-חפיץ, לפי האקדמיה ללשון עברית. יא"ג) שהוא צעצוע אלקטרוני, לא ממש הבנו שבעצם אנחנו מצילים חיים".

חברה צריכה לדעת לשנות כיוון ממש כמו רכב שקיבל צפצוף. באותו רגע ידעו כל טכנאי מובילאי שהם הופכים לחברת בטיחות. גם הסיסמה של החברה השתנתה: הראייה שלנו, הביטחון שלך.

תורה או מיליארדים

השלב הבא היה בעצם להתקדם בפיתוח של אותו כיוון. "אחרי שהבנו שמצלמה

יכולה להתריע לך על תאונה, אין סיבה שהיא לא תוכל גם לבלום את הרכב ולא לאפשר לו לסטות מהנתיב. כך החלה להתפתח המערכת של ADAS שזו מערכת סיוע מתקדמת לנהג שמזהה הולכי רגל, רוכבי אופניים, אופנועים, ואפילו תמרורי מהירות – ומשתלטת על הרכב. זה תחום ענק שכולם רוצים להיות בו”.

אחרי שיש לך רעיון טוב וקצת כסף, הכל מתגלגל במהירות. “אז הגיעו שני מהנדסים שאמרו: אנחנו כבר מצליחים לצלם, לזהות, להתריע ואפילו לשלוט על הגז, ההגה והבלמים – בוא נעשה רכב אוטונומי. עכשיו כבר לא הסתפקו במצלמה אחת. חיברו שמונה מצלמות מסביב לרכב, חיברו אותן לשלושה ציפים – והצלחה הייתה מפתיעה. כך הגיע לעולם האב-טיפוס של הרכב האוטונומי הראשון שמבוסס על מצלמות.

”עד אז כל החברות – גוגל ועוד – עבדו באמצעות מצלמות לייזר מורכבות ויקרות (LIDAR). אבל מובילאי הגיעה עם המצאה הרבה יותר פשוטה וזולה, שבאופן תאורטי ניתן להתקין בכל רכב. הפיתוח הזה והעמיד הגדול שהוא הביא איתו, היו מה שהוביל לאקזיט הגדול”.

מה שהתחיל בוילה אחת ברמות, התפוצץ בקול רעש גדול. בשנת תשע”ז הודיעה חברת אינטל שהיא מעוניינת לרכוש את החברה. המחיר היה שווה: 15.3 מיליארד דולר. “ומה שהכי מפתיע”, מתפאר מואיז, “זאת העובדה שגם אחרי הרכישה אינטל חרגה מדרכה. בדרך כלל כשהם קונים חברה, הם מוחקים אותה. אבל כאן אינטל השאירה את מובילאי הישראלית כאוטונומיה נפרדת ועצמאית.

”בזמן הרכישה, אמר מנכ”ל אינטל לעובדים הישראליים: ‘בחודשים שלפני הרכישה, עקבנו אחריכם. ראינו כמה אתם מצוינים והחלטנו שכדאי לנו לקנות אתכם ולא להתחרות בכם’. בעצם, לישראלים יש חופש פעולה. הם מחליטים את רוב ההחלטות. בעולם ההייטק מתבדחים שלא אינטל רכשה את מובילאי, אלא להפך, מובילאי רכשה את אינטל”.

ומה עושים אחרי הצלחה גדולה שכזו? “תלוי את מי שואלים”, אומר מואיז, “רוב החברים מיהרו לנצל את ההזדמנות. למרות שהם הרוויחו מיליונים, זה רק נתן להם חשק להמשיך עוד יותר. ככה לימדו אותנו חז”ל, יש לו מנה רוצה מאתיים”.

המקרה שלו הוא ייחודי. “משמעות החיים, זה הדבר שמעסיק אותי. העבודה אינה תכלית, היא הדרך. כל השנים שהייתי עובד, הייתה לי תפילה מיוחדת: ‘ריבנו של עולם, אני רוצה לעשות את רצונך, תן לי לעשות את זה’. ברגע שרק קיבלתי את

האפשרות, התחלתי לעשות את מה שאני באמת רוצה. ללמוד וללמד”.

האמת הרבה יותר מרתקת. קשה להאמין, אבל באותן שנים של קושי ועבודה במובילאי, מואיז נבון עשה צעד בלתי נתפס. “יומיים בשבוע הייתי הולך לשיבה ולומד במסלול להכשרת רבנים. רציתי לעבור את מבחני הרבנות הראשית ולהיות מוסמך לרב”. זה היה מסלול ייחודי שיועד לאנשים עובדים. בפועל, היחיד שצלח את הכל וקיבל סמיכה מהגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג, היה הרב נבון.

השלב הבא, היה זה שהפך אותו לרב הלא רשמי של מובילאי. “כל מי שיוצא לשוק העבודה חייב להבין. בעידן שלנו, עבודה – בפרט הייטק – היא הרבה יותר

”שיחות חולין זה דבר נחמד, עד שמתחילים לדבר על דת. שמת לב שאז השולחנות נחלקים: יש את האוהבים ויש את השונאים. ויש את אלו שלא מבינים כלום”

”כל מי שיוצא לשוק העבודה חייב להבין. בעידן שלנו, עבודה – בפרט הייטק – זה הרבה יותר ממשכורת. זאת חברה. אוכלים יחד, חיים יחד, חושבים יחד”

ממשכורת. זאת חברה. אוכלים יחד, חיים יחד, חושבים יחד.

”שיחות חולין זה דבר נחמד, עד שמתחילים לדבר על דת. שמת לב שאז השולחנות נחלקים: יש את האוהבים ויש את השונאים. ויש את אלה שלא מבינים כלום. הם יושבים ביצע ומסתכלים על הוויכוח בעיניי דת כמו על משחק פינג-פונג. אין להם מושג עם מי הצדק.

”החלטתי שחייבים ללמד אותם. שלפחות יבינו משהו. קראתי לכמה חברים ואמרתי, בואו נעשה שיעור השלב הראשון היה ממש בתחילת הדרך, במרתף של הווילה ברמות. שם היה שולחן פינג-פונג, סביבו ישבנו ולמדנו את יסודות היהדות והמוסר.

”כשעברנו למשכן החדש, ביקשתי לקבל חדר. המנכ”ל העמיד אותי על המקום והסביר לי שזה לא בית מדרש. הוא גם סיפר לי שיש יותר מדי אנשים שזה מעייס אותם. כפייה דתית, הדתה וכל המילים האלו. לזכותו ייאמר שהוא אפשר לי למסור את השיעור שלי בחדר האוכל. היינו תופסים שולחן או שניים, מדברים, אוכלים ולומדים.

”כמו כל דבר שקורה בפומבי, גם זה התחיל למשוך סקרנים. הרבה היו מגיעים לשמוע. האתגר שלי נהיה כפול, משום שהיו גם דתיים שביקשו להצטרף. בשבילם כבר הייתי צריך להכין. כך פיתחתי מיומנות למסור שיעורים שמצד אחד יחדשו לדתיים, ומאידך שיהיו מובנים גם למתחילים. היה גם אילוץ נוסף, לדחוס את הכל ליחידות של 20 דקות. וכך ברוך השם זכיתי כבר למסור כמה מאות הרצאות”.

היום, כאמור, הרב מואיז נבון שקוע ראשו ורובו בלימודים. הוא משמש כרב לא רשמי בבית הכנסת שלו ביישוב אפרת. פה ושם הוא ממשיך לייעץ לחברות, ובעיקר הוא מוזמן לאינטל כדי לספר את סיפורה של החברה, וגם כדי לשאת דברי תורה במעמדים מיוחדים.

בסיפור של החברה, שמתרחש דווקא בארץ ישראל, הוא רואה משהו לא פחות מנבואי. “קשה לקלוט את זה, אבל זו עובדה. היהודים הם עם קטן בכמות, אבל אדיר באיכות. אנחנו עומדים בשורה אחת עם מעצמות כמו ארצות הברית וסין. בעיניי, זה הסיפור שצריך לספר”.

הוא כבר עמד מול מיליארדרים, אנשי או”ם, בכירי קונגרס ושועלי הון סיכון. הוא סיפר באנגלית רהוטה את כל הסיפור. לפני תקופה, הוא משחזר, הגיעה לארץ קבוצה של מיליארדרים סינים שביקשו לשמוע את הסוד. הרב נבון אמר את דבריו הקבועים. אבל הסינים התעקשו איך זה עובד. הוא כבר רצה להסביר להם מה הוא חושב על ההשגחה העליונה, אבל המדריך הישראלי צעק לו: ‘תדר מזה, הסינים הם כופרים’.

”לא נבהלתי. אמרתי להם: שמעתי שאתם כופרים, אז אשאיר אתכם עם תעלומה. לפני 2000 שנה היינו כאן בארץ ישראל. ואז הגיעו הרומאים וגירשו אותנו. התפורנו בכל העולם, בכל מקום שנאו אותנו, רצחו אותנו והתנכלו – אבל אנחנו שרדנו. והנה, בדיוק כמו שהבטיחו לנו הנביאים – שרדנו. אבל לא רק שרדנו, חזרנו לארצנו והתעצמנו עד כדי כך שיש קבוצות מכל העולם שמגיעות ללמוד מה הסוד שלנו. איך אתם מסבירים את זה לשיטתכם?” השתיקה שלהם, הייתה התשובה.

מואיז מסביר שהעולם מתעניין במה שעם ישראל עושה יותר מאי פעם בהיסטוריה. “הם מתעניינים בנו כי אנחנו הספקים החזקים של המדע והטכנולוגיה בעולם. אבל אנחנו חייבים לנצל את הבמה הזאת להסביר שיש בורא עולם, שיש משמעות לחיים, שיש מוסר שישפר את האנושית כולה.

”המערכת שלנו מצפצפת לכם, בואו, תשנו את הנתיב”.

הם יושבים ביצע ומסתכלים על הוויכוח בעיניי דת כמו על משחק פינג-פונג. אין להם מושג עם מי הצדק.